

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE VIOLA (Cuadrimestres I e II)
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA
TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015)
CURSO 2023/2024

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN										
DISCIPLINA <i>VIOLA (Cuadrimestres I e II)</i>										
ESPECIALIDADE:	Interpretación							ITINERARIOS:	Viola	
CARÁCTER:	Obrigatoria							TIPO DE CLASE:	INDIVIDUAL	
DEPARTAMENTO:	Corda fretada							XEFE DE DPTO.:	Carolina Landriscini Marín	
CURSOS	1º curso	2º curso	3º curso	4º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:		Diego Segade Blanco			
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	Horas de clase semanais:	1,5	
ECTS/CUAD.	9	9						Observacións:		
DOCENTES:	NOME E APELIDOS							EMAIL/TEL/WEB	TITORÍA	
	Diego Segade Blanco							diegosegade@gmail.com	Martes 10:00-11:00h	

2. DESCRIPTOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR: Desenvolvemento e perfeccionamento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas do instrumento, así como dos hábitos de estudo. Coñecemento dos diferentes criterios interpretativos que conduzan a interpretación do repertorio máis representativo con valoración crítica, estilo propio e madurez creativa, así como a súa aplicación práctica na interpretación en público.	
COÑECEMENTOS PREVIOS: Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos do cuadrimestre anterior.	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS Dado o seu carácter eminentemente práctico, a sinerxia principal dáse coa disciplina de Repertorio con Piano acompañante sendo inherente á súa esencia e existencia. Débese intentar tamén relacionar co resto das materias do currículo.	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17
COMPETENCIAS XERAIS:	X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015 do 29 de outubro anexo II	

3. OBXECTIVOS	
DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1.-Desenrolar autonomía progresivamente na resolución de problemas técnicos no estudo individual.	T1-T2-T3-T6-T15-X8-X21-X24
2.-Adquirir progresivamente a facultade de interpretación de obras de diferentes estilos sen desligar os aspectos técnicos dos musicais.	T1-T2-X1-X11-X21-EI1-EI2-EI5
3.-Ter a capacidade de actuar en público con seguridade e control da situación.	T13-X6-EI1-EI4-EI10
4.-Interpretar en público un programa acorde co nivel amosando capacidade comunicativa e calidade artística.	T13-X3-X6-X13-X21-EI1-EI2-EI4-EI5-EI10
5.-Participar en todas as actividades propostas polo departamento de corda ou a directiva do centro, como implicación pedagóxica e educativa.	T17-EI6

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
TEMA 1- Disposición corporal	1.1-Posición do instrumento e do arco: Control muscular e técnicas de relaxación. 1.2-Adquisición de hábitos de estudo correctos e eficaces. 1.3- Identificación, diagnóstico de problemas e procura de solucións.	1/5 parte de todas as sesións
TEMA 2- Man esquerda	2.1-Desenvolvemento da velocidade dos dedos da man esquerda. 2.2-Perfeccionamento do traballo das posicións da man esquerda e os seus cambios. 2.3-Dobres cordas e acordes de tres e catro notas, traballo da polifonía no instrumento. 2.4-Traballo sobre o vibrato para empregalo como un recurso expresivo apropiado a cada contexto musical. Tipos de vibrato	1/5 parte de todas as sesións
TEMA 3- Man dereita	3.1-Perfeccionamento da sensibilidade auditiva como premisa indispensable para a obtención dunha boa calidade de son. 3.2-Cofecemento e perfeccionamento dos distintos golpes de arco como elementos de expresión musical. 3.3-Profundización no estudo das dinámicas, da precisión na realización das diferentes indicacións que a elas se refiren e do equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes. 3.4-Dobres cordas e acordes de tres e catro notas, traballo da polifonía no instrumento. 3.5-Perfeccionamento do control do movemento horizontal do brazo dereito (cantabile). Velocidades do arco	1/5 parte de todas as sesións
TEMA 4- Parámetros estilísticos e de técnica instrumental	4.1- Interpretación de obras do repertorio do instrumento de dificultade acorde con este nivel académico. 4.2-Selección e dominio progresivo de exercicios e estudos útiles para o desenvolvemento da capacidade musical e técnica do alumno. 4.3-Desenrolo da comprensión das estruturas musicais nos seus distintos niveis de xerarquía: motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc. para chegar a través diso a unha interpretación consciente e non meramente intuitiva. 4.4-O fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos. 4.5-Desenrolo da capacidade de autodixitación e arqueo. 4.6-Desenvolvemento do hábito da autocrítica.	1/5 parte de todas as sesións
TEMA 5- Traballo individual e da memoria.	5.1-Adestramento permanente e progresivo da memoria. 5.2-Estratexias para estimular e desenrolar a concentración. 5.3-Mellora do estudo individual para a obtención de resultados eficaces e satisfactorios. 5.4-Traballo sobre a comprensión e memorización da obra a interpretar.	1/5 parte de todas as sesións
TOTAL SESIÓNS POR CUADRIMESTRE:		16
Os contidos de Viola serán os mesmos variando unicamente o nivel de esixencia dependendo do cuadrimestre a cursar.		

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA

A metodoloxía a empregar será a seguinte: **Docencia presencial:** na aula do centro na hora asignada.

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
En total serán 16 clases individuais para traballar os contidos do cuadrimestre coa correspondente preparación por parte do/da alumno/a.	24	144	168
Clases maxistras: Impartidas por intérpretes ou pedagogos doutros centros.	0	5	5
Concursos: Participación nas probas de pre-selección do departamento e finais da comisión pedagóxica para actuar como solista coa orquestra sinfónica do centro.	0	10	10
Audición de departamento: Un 50% do alumnado participará (elixido polo profesor por méritos), como intérprete, na audición do departamento que se realizará nos últimos 10 días do cuadrimestre. Cada alumno/a interpretará un movemento dalgunha das obras do repertorio a traballar coa asistencia e valoración dos profesores/as do departamento de corda.	0	47	47
Audicións/exames de aula: Formará parte das audicións ou exames propostos para interpretar unha das obras a traballar no cuadrimestre.	0	40	40
TOTAL HORAS POR CUADRIMESTRE:			270H = 9 ECTS

Os contidos da programación adecuaranse ao número de sesións que puidera ter o alumno en cada cuatrimestre polas particularidades do calendario escolar, exceptuadas aquelas que teñan que ver coa no asistencia sen xustificación do alumno.

6. AVALIACIÓN NO CENTRO DE ESTUDOS

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Asistencia	Valorarase a asistencia e participación	T2, X1, E16	10%
Estudo individual	Consecución dos obxectivos propostos a través da preparación dun repertorio mínimo de catro obras ou estudos e unha obra obrigada (ver anexo) por cuatrimestre.	T1, T3, T6, T15, X8, X21, X24, E12,	35%
Audición /Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T13, X3, X6, X11, X13, E11, E14, E15, E110	45%
Audicións de departamento	Asistencia como público ás actividades do departamento	T2, T17, E16	10%
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
Recital/Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E16, E110	100%
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA) <i>(con máis de tres faltas pérdese a avaliación continua)</i>			
Recital/Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E16, E110	100%
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA (alumnos sen avaliación continua, para alumnos con avaliación continua esta será igual que a convocatoria ordinaria)			
Recital/Exame	Avaliarase a interpretación do repertorio acordado atendendo a parámetros técnicos e musicais.	T1, T2, T3, T6, T13, T15, T17, X1, X3, X6, X8, X11, X13, X21, X24, E11, E12, E14, E15, E16, E110	100%

Observacións: Para alumnos con avaliación continua haberá unha avaliación ordinaria e outra extraordinaria na que se aplicarán as mesmas porcentaxes. No caso de alumnos sen avaliación continua (avaliación alternativa) a avaliación será igual independentemente da convocatoria elixida.

Para os alumnos que sexan presentados a Matrícula de Honra (para o cal haberá un tribunal formado por profesores do Departamento), ver Anexo I con obras obrigatorias a interpretar.

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
------------	--------------------

Deberanse cumprir as disposicións vixentes no marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social.

Asimesmo terase en conta a ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

REFERENCIAS BÁSICAS

Exercicios e libros de técnica: Flesch, Schradiek, Galamian...

Coleccións de estudos: Campagnoli, Chailly, Mateu...

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

BARRETT, H. *The Viola*. University of Alabama Press

BLUM, D. *El arte del cuarteto de cuerda*. Idea Books

FISCHER, S. *Basics*. Peters

MAURICE, D. *Bartok's Viola Concerto: The Remarkable Story of His Swansong*. Oxford UP

MENUHIN, Y. *Seislecciones con Yehudi Menuhin*. RM

NELSON, S. M. *The Violin and Viola*. Norton

POUNDS, D. *The American Viola Society: A History and Reference*. A.V.S.

ROBINSON, M. *The Violin and Viola*. F. Watts

STRAVINSKY, I. *Poética musical*. El Acantilado

WILLIAMS, A. D. *Lillian Fuchs, First Lady of the Viola*. *Studies in the History and Interpretation of Music*, vol. 45. E. Mellen Press

WILLIAMS, M. D. *Music for Viola*. Information Coordinators

REPERTORIO TÉCNICO

Dancla: School of mechanism Fiorillo: 31 estudios selectos

Flesch: Scale system

Hoffmeister: 12 estudios

Kreutzer: 42 estudios

Mazas: Estudios brillantes

Rode: 24 caprichos

Schradieck: Escola da técnica. Vol: 1, 2 e 3

Sevcik: Escola da técnica Op.1 e Op.8

Polo: Dobles cuerdas

REPERTORIO VIOLA

Bach, J. S. - 6 Suites

Bach, J.S. - 3 sonatas para viola da gamba

Bach, J. S. - Sonatas y Par titas

Bartok: Viola concerto

Benda: Concerto

Biber: Pasacaglia

Bloch: Suite

Bloch: Suite hebraique

Bocherini: Sonata

Bowen: Sonata para viola

Bowen: Concierto
Brahms: Viola Sonatas
Bruch: Kol nidrei
Bruch: Romanze Op.85
Clarke: Sonata para viola
Enesco: Koncerstück
Forsyth: Viola concerto
Glinka: Sonata en Re menor
Haendel: Sonatas
Hindemith: Trauermusik
Hindemith: Sonata Op.25 N°1
Hoffmeister: Concerto en Re maior
Hummel: Fantasía para Viola e orquesta
Lamote de Grignon: Scherzino
Martínú: Rapsodia Concerto
Martínú: Viola sonata
Mendelssohn: Sonata en Do menor
Milhaud: 4 Visages
Mozart: Sinfonía Concertante
Paganini: Motto perpetuo
Reger: Suites
Schubert: Sonata "Arpeggione"
Schumann: Adagio & Allegro
Schumann: Fantasiestücke
Schumann: Marchenbilder
Sitt: Conciertpiece
Stamitz: Concerto en Re maior
Telemann: 12 fantasías
Stamitz, A.: Concerto para viola
Schubert: Concerto para viola
Stravinsky: Elegie
Vieuxtemps: Sonata
Vieuxtemps: Caprice
Vieuxtemps: Elegía
Vitali: Chacona
Walton: Viola Concerto
Weber: Andante & Rondó ungarese
Williams: Suite
Zelter: Concierto en Mi bemol maior

9. OBSERVACIÓNS

Debido ao carácter progresivo da materia e tendo en conta as necesidades individualizadas dos alumnos e alumnas (físicas, técnicas e musicais) e a súa experiencia, o repertorio, exercicios e estudos a traballar cos contidos e competencias descritas, serán individualizados.